

Duurzame landbouw

Veehouder Cees-Jan Nell deed eigenlijk al aan duurzaam bodembeheer

‘De bodem is óók een belangrijke productiefactor’

Cees-Jan Nell uit Langbroek is een van de 48 deelnemers aan het project ‘Duurzaam Bodembeheer’, hoewel eerdere metingen uitwezen dat het met de N-kringloop op zijn bedrijf wel goed zit. Eigenlijk deed de veehouder dus al aan duurzaam bodembeheer. Zijn deelname aan het project moet ervoor zorgen dat hij meer grip krijgt op maatregelen om zijn goede resultaten te versterken.

Melkveehouders besteden in de regel weinig aandacht aan hun (gras)land, vindt Cees-Jan Nell. ‘Zelf ben ik ook geneigd om op de koeien te focussen. Op hun gezondheid en, in het verlengde daarvan, de melkproductie en melkkwaliteit. Maar de laatste jaren besef ik steeds meer dat de bodem ook een belangrijke productiefactor is, die meer aandacht verdient. Met een doordacht grondgebruik valt in de veehouderij nog veel winst te behalen. Voor de portemonnee én voor het milieu.’

Tegenstrijdig

Bij een doordacht grondgebruik hoort volgens Nell een zorgvuldige bemestingsstrategie. ‘Dat betekent vooral: niet te veel kunstmest strooien. De huidige mestwetgeving is echter nog te weinig gericht op dierlijke mest. Je kunt nu meer kunstmest aanvoeren en je moet dierlijke mest afvoeren. Ik vind dat heel tegenstrij-

dig. Reden te meer om veehouders via projecten als ‘Duurzaam Bodembeheer’ te stimuleren om minder kunstmest aan te wenden.’

Op peil houden

Met de N-kringloop in zijn achterhoofd schat Nell dat zijn goed ontwaterde rivierkleigrond 230 à 240 kg zuivere stikstof per jaar nodig heeft om de bodemvruchtbaarheid op peil te houden. Deze stikstof moet voornamelijk uit dierlijke mest komen. Zijn uitgangspunt: na de eerste snede nog één kunstmestgift en daarna alleen als het echt nodig is. ‘Het liefst ben ik zelfvoorzienend. Verspreid over meerdere giften laat ik jaarlijks maximaal 50 kuub drijfmest per hectare uitrijden door een loonwerker. Ik stel hoge eisen aan de machines die hij daarbij gebruikt. Ze mogen niet te zwaar zijn en moeten een lage bandenspanning hebben. Want minimaal structuurbederf

Leghennen als neventak

Cees-Jan Nell melkt op zijn bedrijf in Langbroek met 50 melkkoeien een melkquotum van ruim 400.000 kg vol. Twee jaar geleden investeerde hij in een nieuwe pluimveestal, waarin 9.000 leghennen een plaats kregen. Vanwege de betere prijsvorming koos Nell heel bewust voor de biologische pluimveehouderij. Dat houdt onder andere in dat de leghennen vrije uitloop moeten hebben. Van zijn huiskavel van 30 hectare is 3,6 hectare sindsdien niet meer beschikbaar voor de melkveehouderij. Nell is content met de nieuwe neventak. ‘De werkzaamheden zijn goed in te passen in mijn bedrijfsvoering. Wel ben ik tegenwoordig nog sneller geneigd de loonwerker te bellen voor werkzaamheden waarbij je dagenlang op de trekker moet zitten.’

Cees-Jan Nell, met op de achtergrond de mestinjecteur van zijn loonwerker: ‘Minimaal structuurbederf hoort óók bij duurzaam bodembeheer.’

hoort óók bij duurzaam bodembeheer.’ Veehouder Nell hoopt de melkproductie de komende jaren op te voeren van 14.000 kg/ha naar 18.000 à 19.000 kg/ha. Met grond- en ruwvoermonsters wil hij de vin-

ger aan de pols houden. Ook de koeien houdt hij scherp in de gaten. ‘Die moeten het uiteindelijk doen. Net als de bodem spelen zij een sleutelrol binnen de N-kringloop. Hun gezondheid staat voorop.’

Bodem kan veel opleveren

Verspreid over vijf studiegroepen doen 48 Utrechtse veehouders mee aan het project ‘Duurzaam Bodembeheer’, geleid door ETC Nederland. ‘Op veel melkveebedrijven draait alles om de koe’, weet projectassistente Dorieke Goodijk. ‘Begrijpelijk, maar meer aandacht voor de bodem is ook van belang. Binnen het project is alles er twee jaar lang op gericht om veehouders meer bewust te maken van de mogelijkheden van de bodem.’

In de huidige mestwetgeving worden er meer beperkingen gesteld aan dierlijke mest dan aan kunstmest, constateert Goodijk. ‘Wat de aanvoer van stikstof via kunstmest betreft, zijn veel veehouders dan ook geneigd op dezelfde voet verder te gaan. Jammer, want een prima bodembenutting gaat goed samen met weinig kunstmest. Een gezond bodemleven en gras-klaver kunnen het productieverlies vanwege minder kunstmest goeddeels compenseren, maar daar is wel tijd voor nodig. Daarom is het interessant voor melkveehouders om, met de bodemvruchtbaarheid en de N-kringloop als parameters, in een goed bodemleven te investeren.’

LaMi-veehouders doen het goed in project ‘Weerstand melkvee’

Melkkoeien met een goede weerstand kunnen tegen een stootje en worden ongemerkt oud. Ze vragen geen extra aandacht bij het melken of voeren en hebben geen noemenswaardige gezondheidsproblemen. In het stalseizoen zijn koeien echter meer beperkt in hun comfort door mogelijke knelpunten in de huisvesting en beperkingen in de voerselectie.

Reden voor het project ‘Weerstand melkvee’ van de Animal Sciences Group en het Louis Bolk Instituut om zich te richten op de huisvesting van melkkoeien. In 2007 werden 50 biologische melkveehouders

geselecteerd voor een uitgebreide bedrijfsenquête plus een beoordeling van de huisvesting en het melkvee. Onder hen bevonden zich vijf ondernemers uit het LaMi-werkgebied. In de zomer van 2007 werden alle bedrijven bezocht en bevraagd. Begin 2008 beoordeelden de onderzoekers op elk bedrijf de huisvesting en conditie van minimaal twintig melkkoeien.

Op de ‘LaMi-bedrijven’ bevonden 63 procent van de koeien zich met hun conditiescore in de gewenste situatie: score 2,5 – 3,5. 31 procent van de dieren was met een score van < 2,5 mager en 6 procent was met een score > 3,5 dik.

Binnen de gangscore was gemiddeld 8 procent van de koeien kreupel (score > 3). 31 procent had matige gangproblemen (1,5 – 3), 61 procent had geen gangproblemen (≤ 1,5). Qua huidbeschadigingen viel de score mee. Daarentegen waren de beschadigingen aan de knieën relatief hoog. Dit duidt op onvoldoende strooisel in de boxen, waardoor bij het gaan staan en liggen meer schuurschade aan de knieën ontstaat. Al met al geen verkeerde scores. Nu al staat vast dat het inzichtelijk maken van knelpunten in huisvesting en management, een prima eerste stap is om de weerstand en de algemene diergezondheid van de koeien te verbeteren.

Kneuzingen werken niet mee aan een goede weerstand. Een gangscore kan het probleem zichtbaar maken.